

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Quæstionum Canoniarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. IX. Resolvuntur argumenta contraria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

non approbat, ut ait Pontifex, c. *Cum jam dudum de præbendis*, quod maxime fit in his, quæ prohibita sunt sub pœna excommunicationis, ad vitanda schismata, & alia gravia mala, quæ meritò timeri possunt. Unde sequitur, si bona prius, quàm constitutum fuisset jus laudemij, vel simpliciter, vel in tali quantitate, venerunt ad Ecclesias, vel Ecclesiasticas personas, illa deinceps immunia esse, & non posse gravari onere pendendi laudemium, statutò Laicorum; ratio sumitur ex dictis *in præced.* idem autem est de aliis novis oneribus, vel tributis, quibus, antequam ad Ecclesiam, Monasterium, vel personas Ecclesiasticas pervenirent, gravata non erant; quia postquam pertinent ad Ecclesiam, sunt extra jurisdictionem Laicorum; & solum ratione pacti, quo acceptando bona prius gravata, consenserunt in gravamina certa, & invariabilia illis annexa, ad ea tenentur.

§. IX.

Resolvuntur argumenta contraria.

656. **P**Otissimæ rationes in contrarium nituntur convincere, *in rebus merè temporalibus*, etiam Ecclesiarum, & personarum Ecclesiasticarum, potestatem esse penes Principes sæculares, in quorum ditione sunt; & exemptionem Ecclesiasticam non cadere in alia, nisi quæ verè *spiritualia* sunt, ut diximus n. 643. Verùm ex dictis hæcenus satis probatum est, Magistratum sæcularem (quicumque sit) nihil disponere posse, ut staturè, circa Ecclesias, aut personas Ecclesiasticas, earumque bona; nec de rebus, vel juri-bus sacris, seu *spiritualibus*, etiam *annexivè solum talibus*, ut rectè docet Layman, c. *Quæ in Ecclesiarum*, 17. h. t. n. 13. *ne quidem ex plenitudine potestatis*; cum super his illi nulla omnino facultas concessa sit à Deo immediatè, vel mediatè, ut dictum est à n. 634.

657. Sed dices. 1. Magistratus laicus ob *urgentem aliquam causam* statuere, vel discernere potest aliquid cum præjudicio, seu *diminutione juris* aliorum; ergo etiam ex eadem causa gravi, cum præjudicio Clericorum in *temporalibus*, v. g. ne bona immobilia Ecclesiasticis personis vendantur; pat. consequentia, quia in his, quæ ex li-

bertate Ecclesiastica vergunt in grave præjudicium totius Reipublicæ, & boni publici, libertati Ecclesiasticæ præferri debet bonum publicum; sed si ob libertatem Ecclesiasticam invalidum esset statutum Laicorum, ne bona immobilia alienari possint in personas Ecclesiasticas, grave fieret præjudicium Reipublicæ, & bono communi. Nam si bona immobilia transeant ad Ecclesias, de jure sunt exempta ab omnibus exactionibus, & collectis, quæ prius illis à Magistratu imponi poterant ob communes necessitates, c. *non minus*, & c. *adversus*, de *immunit. Eccles.* & c. 1. eod. in 6.

658. Ante responsonem not. nullum Magistratum posse statuendò, aut decernendò, *absque justa causa* jus suum aliis auferre; cum ideo constitutus sit, ut *jus subditis reddat*, & *justitiam colat*, ut colligitur ex L. *penult. C. de precibus Imperatori offerendis*, ubi dicitur: *rescripta Principis contra jus elicitata, & quibus alius leditur, nullius roboris esse, nec à Judicibus recipienda*; intellige, si talia rescripta non contineant clausulam, quæ rescribens exprimat, esse intentionis suæ, ut id, de quo rescribit, procedat, non obstante jure tertij. Tunc enim meritò præsumitur id facere ex justa causa. Ratio hujus est, quòd omne rescriptum gratiæ, procedens à Principe, habeat hanc tacitam clausulam: *salvo jure alterius, vel sine alterius præjudicio*, ut dicitur L. *Ex facto*, 143. ff. de *Vulgar. substit. L. 2. §. Si quis à Principe*, ff. *ne quis in loco publ. c. Super eo*, 15. de *offic. delegat.* ibi: *volumus discretionem tuam tenere, quòd, licet quæstionem, quæ de præsentatione vertitur, committamus alicui terminandam; non tamen est nostræ intentionis, diæcesis Episcopo, Archipresbytero, vel Archidiacono præjudicium generare*; ideòque præsentandus est illi, qui instituendus fuerit. Ubi vides, facultatem concessam ad terminandam quæstionem, *cujus sit præsentare?* non extendi in præjudicium ejus, cui est *presentandus*. Nam delegatus Judex ut pronuntiet, aliquem esse instituendum, non propterea potest ipse illum instituere, ut notat Barbosa in cit. c. *Super eo*, n. 2. causam reddens ibid. V. *præjudicium generare*, quòd Papa nunquam intendat

tertio præjudicium etiam minimum inferre; intellige, *nisi exprimat, justâ causâ id exigente.*

659. Not. 2. Principem ex justa causa, publicam utilitatem concernente, posse juri sui subditi præjudicare, seu jus illi suum auferre, ac alteri dare; sic Doctores communiter ex Jafone in L. Barbarius, de offic. Prætor. n. 24. Baldo L. 2. C. de servitut. & aqua &c. Nam bono publico (cùm sit universalius, & natura dicitur, præstare, conservari totum, cum præjudicio partis) cedere debet bonum privatum; quod intellige, si certò constet de tali Principis voluntate. Nam in dubio id nunquam præsumendum est, propter dicta n. priori; & constat ex cit. L. 2. §. Si quis; item c. Ex tuarum, 5. de authorit. & usu pall. ubi Archiepiscopo Campostellano ex speciali gratia conceditur, *extra suam* in aliena Ecclesia uti pallio, *non tamen, nisi is, ad quem pertinet talis Ecclesia, id permittat.*

660. Not. 3. non posse admitti doctrinam eorum Legistarum apud Baldum in cit. L. 2. n. 40. docentium, quòd *plenitudo potestatis*, quâ pollet Princeps, *sit arbitrij plenitudo, nulli necessitati subjecta nullisq; juris publici legibus limitata*; & infra: quòd, cùm in Principe sedes libertatis sit, & non sit obligatus ad aliquid, *possit præferre minus æquum, magis æquo; & magis bono, minus bonum; consequenter eligere, sicut placet.* Hæc enim doctrina destruit omnem justitiam, & honestatem; ac Principem eximit à lege naturæ, dictamine rectæ rationis, vel legis æternæ, quod nulla auctoritas potest; his præmissis:

661. Ad object. in n. 657. R. C. ant. *si loquatur de supremo Magistratu; & jure subditorum, in quo illi subjecti sunt*, N. consequentia Clerici nec in persona, nec in bonis suis Principi laico subjecti sunt, ex dict. Unde, si dicas: *ergo nullatenus sunt subditi.* R. cum distinctione: *ergo nullatenus sunt subditi, nimirum sicut reliqui cives laici, C. Sicut cives, sed simul Clerici*, N. nam ipsi Legistæ fateri debent, *hos non ita, sicut illos*, subjectos esse Principi, in cujus territorio degunt. Sunt tamen ei in hoc subjecti. i. ut, si bona temporalia possident, quæ antequam ad Personas Ecclesiasticas transiverint, erant subjecta o-

neri certæ, ac determinatæ contributionis, aut servitutis &c. etiam postquam ad eas transiverint, ab his suo Principi præstari debeant, ut diximus n. 655. Deinde, quòd, si Princeps legem ferat, in bonum gubernationis politicæ, cujus executio ex objecto non est onerosa, nec dedecet statum Ecclesiasticæ personæ, ad eam observandam obligentur in vi juris naturalis, ac divini, ut exposuimus à n. 620.

Ad prob. negatæ consequ. in n. 657. R. 661. cum distinctione majoris juxta dicta in n. super. libertati Ecclesiasticæ præferri debet bonum publicum, *in quibus ratio boni publici, jurisdictionem habet fundatam, seu præexistentem*, C. ma. secus, N. maj. & sub eadem dist. min. Nec ex eo, quòd, ubi bona immobilia transiverunt in Ecclesias, vel personas Ecclesiasticas, fiant exempta, & novis oneribus potestate Magistratûs laici amplius gravari non possint, legitime inferitur, *quòd ratio boni publici habeat præexistentem jurisdictionem*, excludendi Ecclesias, vel personas Ecclesiasticas ab acquisitione talium bonorum. Nam hoc, quod allegatur, nullum omnino præjudicium majus (imò nec tantum quidem, quin in rei veritate, nec ullum) generatur, quàm si ad eos non transeant. Ratio hujus manifesta est. Nam. 1. onera realia, quibus antè affecta fuerant, etiam ubi facta sunt Ecclesiastica, eadem omnino, Princeps, vel Respublica, & fidelius, & exactius, & citius communiter percipit, quàm si possideantur à Laicis; qui communiter & solvunt segnius, & dissimulantur diutius; & in multis quandoque millibus remissionem obtinent, Ecclesiasticis etiam ad nummum ultimum adstrictis. Si autem sermo sit de contributionibus extraordinariis, & novis impositionibus, eas exigentibus communibus periculis, & gravi necessitate Reipublicæ, manifestum quoque est, longè fidelius, citius, & exactius fieri à statu Ecclesiastico, quàm Laico, rarò dante nisi multiplicato scenere in se redundante, &c. Ecclesia enim in ejusmodi necessitatibus benignissima est, & non modò largissima Principibus subsidia de bonis suis temporalibus largitur; sed indulget etiam, ut ab Ecclesiis, & Ecclesiasticis collectas liceat exigere, ut experientiâ certum est. Quòd autem pro novis his imponendis oneribus requiren-

requirendus sit *consensus summi Pontificis*, quid detrimenti hoc afferat bono publico, in tanta promptitudine indulgentis Ecclesiae, ubi vera ratio subest; cum & ipsi Laici super postulatis suorum Principum non statim annuant, & multis etiam deliberationibus habitis, tergiversentur, &c.

663. Dices. 2. quod potest quilibet privatus, multo magis potest per statutum, vel legem Princeps, vel Magistratus publicus; sed quilibet privatus licite, ac valide prohibere potest, ne sua bona immobilia transferantur in Ecclesias, Monasteria, vel personas Ecclesiasticas, ut patet in bonis emphyteuticis, & feudalibus; ergo. R. nec Principem, nec Magistratum *jure jurisdictionis* id posse circa bona immobilia subditorum, quod possunt ipsi subditi *jure dominij proprietatis*; quia illorum non sunt domini; ergo ex hoc; quod subditus, seu privatus pacto, vel contractu possit sic prohibere, *jure proprietatis*, non sequitur, quod id possit Magistratus per *statutum*; hoc enim non est actus dominij proprietatis, sed jurisdictionis.

664. Dices. 3. communis jam usus, & praxis obtinuit, ut Clerici puniantur, transgredientes statuta, & leges, quae Clericorum statum non dedecent, communesque sunt Clericis, & Laicis, & rectae, politicaeque gubernationi conveniunt. Sic, ubi lex civilis prohibet arma deferri noctu; vel ne quis sylvas, & nemora ingrediatur ad venationem &c. Clerico transgressori Judex laicus arma tollit, nec restituit, esto id intendat Judex Ecclesiasticus, ut docet Julius Clarus *l. 5. receptorum sentent. §. fin. q. 35. n. 26.* Similiter, cum imponitur contributio pro reparatione viarum, pontium &c. vel si quae alia exigantur, v. g. reddant rationem talis facti, sistant se tali Tribunali, Clerici non parentes puniuntur à Judice saeculari, vel per apprehensionem bonorum; vel interdictio fructuum ex bonis beneficij &c. ergo Clerici non sunt exempti à jurisdictione etiam coercitiva Judicis laici quoad leges, de quibus in *object.* Et ita practicari in multis Provinciis, constat.

665. Sed R. à nobis hic non requiri, *quid fiat?* at, *quid fieri debeat*; nec enim omnis usus, praxis, & consuetudo vim habet

Tom. I.

abolendi legem, quae certi quidam actus prohibentur; & *inducendi jus* eos deinceps licite practicandi. Quid communius in mundo, quam mentiri, dolere agere, Judices corrumpi muneribus, violare passim legem etiam aeternam, amicitiam simulare in alterius detrimentum &c. neque tamen ex hoc unquam nata est, aut nasci potuit consuetudo *legitima*, quae inductum esset jus, eos actus circa culpam exercendi. Praxis porro, & consuetudo, Clericos, & personas Ecclesiasticas trahendi ad tribunal laicum, ac puniendi, omnino talis consuetudo est; ergo. Min. prob. quia consuetudo, quae legem pra-existentem abrogat, vel novum jus inducit, debet esse *rationabilis*; consequenter inducta per actus *non vitiosos ex objecto* (seu *non malos de se, nisi quia prohibiti sunt humana lege*) at illa consuetudo Laicorum Tribunalium non est talis; inducitur enim per actus *jure divino prohibitos*, ut constat à n. 640. & *vitiosos ex objecto*. Nam *jus dicere in non subditum* jure naturali vitiosum est, praesertim, si hoc fiat in invitum, ac iuste reclamantem, & gravi metu coactum se subicere illorum potestati, ferè semper contra voluntatem, ac praeter omne mandatum supremi Principis, solà cupiditate lucri, & ampliandi dominatum, ut reverà fit in pluribus locis. Hinc not. *aliud esse*, quod in dato casu, quo personae Ecclesiasticae non observant illas Laicorum leges, de quibus in *object.* & similes, arma illis accipiuntur, ut servetur Civitatis indemnitas, vel damnum illatum reparatur; *aliud*, ut hoc fiat *in penam*: quo posito directe R. ad argum. in n. 664. Communis jam usus, & praxis, *ex ipso objecto vitiosa*, jam obtinuit, ut Clerici à Judice laico puniantur &c. C. communis usus, & *praxis legitima*, N. ant. & conseq. Usus autem vitiosus ex objecto, non parit consuetudinem, sed meram corruptelam, quae omnino inepta est, ut ejusmodi actus judiciales Laicorum contra Clericos justificet, ut ex se patet, & pluribus dicemus in *Tit. de Consuetud.* ergo. Neque per hoc fit, impunè licere, personis Ecclesiasticis agere contra leges communes, de quibus hic disputatio est; cum non careant Ecclesiastico, qui ad se delatos coercere possit; &

jure

Jure naturali teneantur observare, quæ postulat necessitas boni communis, juxta dicta à n. 620.

ARTICULUS XII.

De causis excusantibus ab impletione legis.

666. **C**um ex variis, & sanè multiplicibus circumstantiis evenire possit, quòd lex non impleatur, puta ex ignorantia, oblivione, inadvertentia, eaque cum, vel citra culpam in nobis existente; item ex probabili opinione de non existentia legis, vel extensione ad casum præsentem in datis circumstantiis; ex periculo imminentis damni, si hinc & nunc lex observetur; ex gravi difficultate, quam affert, &c. in sequentibus breviter de his causis dicendum venit.

§. I.

An inculpabilis ignorantia legis, ejus observantiam excuset à culpa?

667. **I**gnorantia inculpabilis est, quæ illam patienti nec directè, nec indirectè per ullum culpabilem actum antecedentem est voluntaria. Hinc Doctores, si vinci non possit à patiente illam, vocant eam justam, invincibilem, probabilem. Dicitur, *invincibilis*, quia etiam adhibitâ debita diligentia, ut obtineatur notitia rei ignoratæ, vinci non potest; dicitur *justa*, & *inculpabilis*; quia datur in nobis independentè à nostra voluntate, culpabiliter illam inducente v. g. per neglectum diligentia debita pro casu, quo lex, quæ ignorari dicitur, potuisset, ac debuisset à nobis sciri. De ista quæstione in c. *Cognoscentes, de constitutionibus*, & c. *Ut animarum, eod. in 6.* dicitur, quòd *sententiis, per quorumcunque Ordinariorum statuta prolatis, ignorantes non obligentur, dummodo eorum ignorantia crassa non sit, aut supina.* Ubi, licet Pontifex loquatur ex professo de censuris per statuta promulgatis, quas vult non incurri ab ignorantibus statuta talia, nisi ignorantia sit crassa, & supina; indefinitè tamen communiter accipitur de ignorantia cujusvis legis etiam non pœnalis, ut consta-

bit ex seqq. Contingit autem fieri aliquid cum ignorantia crassa, & supina, si alicui venit in mentem rationabiliter dubitare, num opus aliquod sub Ecclesiastica censura prohibitum sit? & nullâ, vel vix ullâ inquisitione factâ, illud tamen facere aggreditur. Sic Layman in *cit. c. ut animarum*, n. 1. qui extendit etiam ad casum ignoratæ censuræ annexæ actui, per statutum prohibitum; cum dictus Canon contineat beneficium juris, quod habet amplam interpretationem; quibus positis:

668. Universalis doctrina est, quòd ignorantia inculpabilis, & invincibilis operantem aliquid, materialiter malum contra legem ignoratam, *in foro conscientie excuset à culpa*, seu transgressione *formaliter imputabili ad culpam*; nam hoc requirit; quòd sit *libera transgressio legis*; quod non stat sine cognitione, atque adeò cum ignorantia legis. Certum enim est, nihil, quod non est voluntarium operanti, esse peccatum illi imputabile; hæc enim propositio (quam docuit Bajus, & ex illo Jansenius) *ad rationem, & definitionem peccati non pertinet voluntarium*, damnata est à Pio V. Greg. XIII. & Urbano VIII.; voluntarium autem stare non potest cum ignorantia; ergo nec ratio culpæ, vel peccati ad culpam imputabilis operanti. Non sufficere autem ad culpam formaliter imputabilem *quodcumque voluntarium*, sed requiri voluntarium *liberum à necessitate*, non minus certum est, ut aliâ tradidi in *tract. Theolog. de gratia*. Et ideo hæc propositio Bajana, ordine 67. (*homo damnabiliter peccat in eo, quòd necessario facit*) quem secutus est Jansenius, pariter damnata est ab Innocentio X. Hinc D. Augustinus *tract. 89.* quærens: *utrum ij, ad quos non venit Christus, nec locutus est eis, habeant excusationem de peccato suo?* respondet, *habere excusationem, non de omni peccato suo; sed de hoc peccato, quòd in Christum non crediderunt, quia sic ejus cognitionem non habuerant.*

669. Not. autem, ad rationem *culpæ, formaliter imputabilis*, non sufficere, quòd opus, seu actus, quem quis facit, *in se operis*, seu actus præcisè, sit illi voluntarius; sed requiri, ei voluntariam esse *malitiam operis*, seu esse voluntarium *in esse*